

Ramar för utgiftsområdena 13 Arbetsmarknad och 14 Arbetsliv

Till finansutskottet

Finansutskottet har berett övriga utskott tillfälle att avge yttrande över budgetpropositionen för 2004 bl.a. om den ekonomiska politiken och förslag till statsbudget för budgetåret 2004, utgifternas fördelning på utgiftsområden och beräkningen av statsinkomsterna och om förslag till utgiftstak för staten för åren 2005 och 2006 med eventuella motioner i de delar som berör respektive utskotts beredningsområde.

Arbetsmarknadsutskottet, som har beredningsansvaret för utgiftsområdena 13 Arbetsmarknad och 14 Arbetsliv, yttrar sig i det följande om utvecklingen på arbetsmarknaden m.m. Utskottet kommenterar även oppositionens förslag till ramar i respektive partimotion 2003/04:Fi239 (m), 2003/04:Fi240 (fp), 2003/04:Fi241 (kd) och 2003/04:Fi242 (c).

Utvecklingen på arbetsmarknaden m.m.

Budgetpropositionen

De makroekonomiska förutsättningar som förslagen i budgetpropositionen bygger på utgörs av underlag från Statistiska centralbyrån (SCB), OECD och Konjunkturinstitutet (KI). Enligt vad som redovisas i propositionens bilaga 2, Svensk ekonomi, slutfördes prognosarbetet den 12 september.

Regeringen framhåller i finansplanen att den internationella ekonomiska utvecklingen är osäker. Uppgången har ännu inte tagit fart, men tecken tyder på att en återhämtning har inletts. Svensk ekonomi har klarat den internationella lågkonjunkturen väl – sysselsättningen är hög, tillväxten god och arbetslösheten fortfarande låg jämfört med många andra länder. Det totala antalet sysselsatta har i princip varit oförändrat trots att sysselsättningen inom näringslivet successivt minskat sedan inledningen av 2001. Förklaringen är bl.a. att sysselsättningen ökat inom offentlig sektor. Antalet sysselsatta där väntas dock minska något i år. En svag ökning förutses under senare delen av 2004 i takt med att efterfrågan i ekonomin tilltar. Den reguljära sysselsättningen beräknas uppgå till 77,7 % i år och till 77,3 % nästa år, vilket innebär att

regeringens mål om 80 % i åldern 20–64 år i reguljär sysselsättning 2004 (sysselsättningsmålet) inte nås. En viktig förklaring är att antalet studerande ökat sedan målet fastställdes. En ytterligare förklaring är att nettoinvandringen ökat.

Den svaga sysselsättningsutvecklingen, färre personer i arbetsmarknadspolitiska program och ett ökande arbetskraftutbud har inneburit att den öppna arbetslösheten stigit successivt sedan mitten av 2002. Utbudet av arbetskraft har fortsatt att öka trots de senaste årens svaga efterfrågan på arbetskraft. Till detta bidrar en hög befolkningstillväxt och neddragning av antalet deltagare i t.ex. arbetsmarknadsutbildning. Ökningen av antalet långvarigt sjuka utan arbete har dock i flera år verkat i motsatt riktning.

För innevarande år beräknas utgifterna på utgiftsområde 13 Arbetsmarknad bli 3,8 miljarder kronor högre än i statsbudgeten, vilket är den största utgiftsökningen inom utgiftsområdena. Enligt förslag i tilläggsbudgeten ökas anslag 22:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd med 3,9 miljarder kronor. Skälet till de ökade utgifterna är att antalet öppet arbetslösa beräknas bli högre än vad regeringen tidigare antagit. Anslag 22:11 Bidrag till lönegarantiersättning föreslås blir ökat med 200 miljoner kronor. Antalet anställda vid företag som går i konkurs och ersättningsnivån per person har fortsatt att stiga under första halvåret 2003.

Budgetförslaget för 2004 baseras på ett antal nyckeltal för arbetsmarknaden enligt nedan. (Prognoser från 2003 års ekonomiska vårproposition inom parentes.)

Öppen arbetslöshet, (procent av arbetskraften)	4,7 (4,3)
Arbetsmarknadspolitiska program (procent av arbetskraften i konjunkturberoende program)	2,2 (2,0)
Antal sysselsatta	4 239 000
Reguljär sysselsättningsgrad (reguljärt sysselsatta 20–64 år i procent av befolkningen i den åldersgruppen)	77,3

Den senaste månadsstatistiken från AMS och SCB samt KI:s månadsbarometer

AMS presenterade sin senaste månadsstatistik den 7 oktober. Arbetslösheten nådde 5 % av arbetskraften 16–64 år i september jämfört med 4 % för ett år sedan. Även jämfört med månaderna dessförinnan har arbetslösheten ökat svagt i säsongrensade tal. AMS konstaterar att en tydlig återhämtning i den svenska konjunkturen dröjer. Industrins framtidsförväntningar är mer dämpade än under augusti, vilket enligt AMS bör hänga samman med den försvagade dollarn, samtidigt som byggsektorn blivit än mer avvaktande. AMS framhåller att företagen fortfarande satsar på att förbättra lönsamheten, och produktiviteten ökade med 2,5 % för hela ekonomin under första halvåret. Baksidan av detta syns enligt AMS i fortsatt höga varselsiffror. Under september varslades 8 200 personer om uppsägning, vilket är en ökning med 35

% på ett år. Cirka 30 % av de varslade blir arbetslösa enligt nya siffror från AMS. Under månaden anmäldes 27 000 nya platser till arbetsförmedlingen, en minskning med ca 6 000 i förhållande till september förra året. Det är framför allt inom offentliga tjänster som minskningen av lediga platser skett. – Den minskade volymen arbetsmarknadsprogram under första halvåret 2003 har bidragit till en ökad öppen arbetslöshet. Cirka 82 000 personer deltog i slutet av september i något arbetsmarknadsprogram, vilket är närmare 36 000 färre än vid motsvarande tidpunkt för ett år sedan. Obalanstalet uppgår till 6,9 % av arbetskraften jämfört med 6,6 % september 2002. Den öppna arbetslösheten bestäms nu av sysselsättningsutvecklingen och förändringar av arbetskraftsutbudet. AMS framhåller att uppgången i arbetslösheten även gör sig påmind i län med en i övrigt stabil arbetsmarknad.

SCB:s arbetskraftsundersökning (AKU) i september, som publicerades den 16 oktober, visar också en uppgång av arbetslösheten till 4,8 %, vilket är en ökning med 0,6 procentenheter jämfört med september 2002. Det är kvinnor i åldersgruppen 16–24 år som påverkats mest. Även SCB ser minskningen av antalet deltagare i konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska program som en förklaring till ökningen av arbetslösheten. – SCB har i uppdrag att ta fram uppgifter om andelen sysselsatta enligt sysselsättningsmålet (80 % i åldrarna 20–64 år i reguljärt arbete 2004). Procenttalet uppgick i september till 78,1, att jämföra med 78,4 % i september 2002. Antalet sysselsatta var totalt 4 249 000 och det genomsnittliga antalet utförda arbetstimmar per vecka uppgick till 143,7 miljoner. Förändringen i förhållande till september 2002 av dessa siffror ligger båda inom den statistiska felmarginalen.

KI:s Konjunkturbarometer för september visar att återhämtningen i svensk industri går trögt. Orderingången har varit i stort sett oförändrad de senaste månaderna medan produktionsvolymen har ökat marginellt. KI konstaterar att sysselsättningen har försvagats ytterligare. – Enligt KI:s rapport Lönebildningen, Samhällsekonomiska förutsättningar i Sverige 2003, som publicerats denna månad, kan återhämtningen på arbetsmarknaden väntas dröja till nästkommande vinter. KI bedömer att sysselsättningen stagnerar 2004 och att arbetslösheten ökar till 5 % för att sedan långsamt sjunka tillbaka till 4,7 % 2005. Först 2006 räknar KI med en mer påtaglig förbättring, då arbetslösheten minskar till 4,3 %.

Övrigt

I AMS prognos Arbetsmarknadsutsikterna för år 2003 och 2004 (Ura 2003:5) som publicerades i maj konstateras att konjunkturavmattningen i omvärlden och i landet har börjat ge avtryck på den svenska arbetsmarknaden. AMS finner inte några tydliga indikationer på att konjunkturen kommer att förstärkas i sådan grad att det sker nämnvärda förbättringar på arbetsmarknaden det närmaste året. Nästa år minskar arbetskraften med 18 000 personer till följd av att fler väljer att studera på högskola och på grund av att utslagningen av arbetskraft till förtidspension blir fortsatt stor. Sammantaget innebär detta att arbetslösheten ökar till 4,8 % innevarande år för att minska till 4,5 % nästa år.

Prognosen bygger på att ca 2 % av arbetskraften återfinns i arbetsmarknadspolitiska program.

Arbetsmarknadsutskottets kommentarer till arbetsmarknadsläget m.m.

Den väntade vändningen av konjunkturen låter vänta på sig. Den svaga uppgång av sysselsättningen som regeringen baserade budgeten för 2003 på har inte blivit verklighet. Sysselsättningen är i stort sett oförändrad och väntas nästa år öka bara marginellt. Arbetslösheten ligger som årsgenomsnitt för 2003 nära en procentenhet högre än antagandena i förra årets budgetproposition. Eftersom de statliga utgifterna är känsliga för förändringar av arbetslösheten har detta inneburit en påfrestning på statsbudgeten, vilket nu visar sig i förslaget att på tilläggsbudget öka anslaget för arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd med närmare 4 miljarder kronor. Det skall då också noteras att vissa utgifter på detta anslag beräknats minska till följd av att fler personer inom aktivitetsgarantin kan få anställning med det nya särskilda anställningsstödet i stället för att delta i andra aktiviteter med aktivitetsstöd. Anställningsstödet lämnas till arbetsgivare i form av en kreditering på skattekonto. Enligt förslag i vårpropositionen för 2003 minskades av detta skäl anslag 22:2 med drygt 100 miljoner kronor.

Utskottet kan liksom regeringen konstatera att prognosen tyder på att sysselsättningsmålet för 2004 om 80 % sysselsatta i åldersgruppen 20–64 år inte nås. Det är enligt utskottets mening angeläget att ändå stå fast vid detta mål och att ansträngningar görs för att nå dit. Som utskottet tidigare framhållit är sysselsättningsmålet ett uttryck för en högre ambitionsnivå än det s.k. halveringsmålet om 4 % arbetslöshet som uppnåddes i slutet av 2000. En hög sysselsättningsnivå i kombination med låg arbetslöshet innebär stärkta statsfinanser som kan användas för satsningar på välfärden. Sysselsättningsmålet rör inte bara samhällsekonomin i stort och förutsättningarna för ekonomisk tillväxt. Lika viktigt är att en ökad sysselsättning innebär att personer som i dag försörjs genom sociala bidrag och ersättningar kan bli självförsörjande. Ett arbete stärker individens självkänsla. Fler i arbete innebär minskade sociala klyftor.

Därför är det oroande att sysselsättningen faller och arbetslösheten ökar i vissa grupper. Ökningen av arbetslösheten är särskilt påtaglig bland ungdomar i åldern 18–24 år. Enligt AMS statistik var 48 000 ungdomar i dessa åldrar arbetslösa i september, vilket är 12 000 fler än för ett år sedan. SCB framhåller i sin kommentar till statistiken speciellt arbetslösheten bland unga kvinnor. I åldrarna 16–24 år uppgår arbetslösheten bland kvinnor till 11,7 %. – Regeringen konstaterar att sysselsättningen bland ungdomar fallit kraftigt under de senaste tio åren. Utskottet kan i anslutning till detta hänvisa till en nyligen publicerad uppsats från Arbetslivsinstitutet, Ungdomars inträde i arbetslivet, som belyser det förhållandet att ungdomar studerar längre och kommer senare in i arbetslivet. Hälften av alla män mellan 16 och 19 år arbetade heltid 1976, jämfört med 11 % 2002. Bland kvinnorna minskade de heltidsarbetande från 40 % till 8 %. Studietiden har förlängts, över 90 % av

alla ungdomar går i gymnasieskola och fler än någonsin fortsätter till universitet och högskolor. Men bland ungdomar mellan 16 och 24 år finns också en grupp på ungefär 10 % ”inaktiva” som varken arbetar eller studerar. De är inte heller registrerade som arbetslösa, föräldralediga eller i värnplikt. Dessa ungdomar tenderar att bli allt fler. Uppsatsförfattaren, forskaren Ulla Arnell Gustafsson, konstaterar att ett sent inträde i arbetslivet får konsekvenser för familjebildningen, särskilt för kvinnor som vinner socialt på att skjuta upp barnafödandet tills de är ordentligt etablerade på arbetsmarknaden. Sen familjebildning och få barn får konsekvenser för hela samhället när arbetskraftsutbudet minskar i framtiden. — Som arbetsmarknadsutskottet ser det är ett senare inträde på arbetsmarknaden inte något negativt om förklaringen är att fler studerar, men som regeringen framhåller är det viktigt att öka genomströmningen i utbildningen och att inträdet på arbetsmarknaden inte i onödan försenas. Viljan att arbeta och att kombinera arbete och studier måste tas till vara bättre.

Som sägs i budgetpropositionen är sysselsättningen också central ur ett jämställdhetsperspektiv. År 2002 ingick 79 % av kvinnorna i arbetskraften mot 84 % av männen. 76 % av kvinnorna var sysselsatta jämfört med 80 % av männen. Kvinnors löne- och företagarinkomst uppgår bara till 63 % av männens. Skillnaderna minskar om man också ser till sådana skattepliktiga ersättningar som är kompensation för utebliven inkomst vid föräldraledighet, ohälsa och arbetslöshet. Om man också beaktar utjämningseffekten av skatter uppgår kvinnornas inkomster till 71 % av männens inkomster efter skatt. För att kvinnornas inkomster skall närma sig männens krävs dock i första hand att deras arbetsmarknadsbaserade inkomster ökar. Med en ökad sysselsättning bland kvinnorna ökar också förutsättningarna att nå sysselsättningsmålet.

Om målet skall nås måste sysselsättningen öka i alla grupper. Därför krävs det ytterligare insatser även för invandrare, för äldre och för sjuka liksom för de arbetslösa. Fler invandrare måste komma ut i arbete, fler äldre måste kunna arbeta längre och sjukfrånvaron måste minska. Arbetsmarknadsutskottet värdesätter att regeringen har uttalade målsättningar i förhållande till dessa grupper. Detta är dock inte tillräckligt. Arbetsmarknadspolitiken måste också bli effektivare. Det är viktigt att den tydligare inriktas mot huvuduppgifterna att förmedla arbete och motverka arbetskraftsbrist. Insatserna måste också inriktas mot de personer som står längst bort från arbetsmarknaden. Arbetsmarknadsutskottet instämmer också i vikten av att korta ned arbetslöshetstiderna, betona handlingsplanernas betydelse och att förbättra styrningen av arbetsmarknadspolitiken. Av stor vikt är också att antalet arbetade timmar kan öka, t.ex. bland deltidsarbetande kvinnor. Det räcker dock inte med insatser på det arbetsmarknadspolitiska området. Även på andra områden krävs en aktiv politik om sysselsättningsmålet skall kunna nås. I propositionen redovisas sådana åtgärder.

En väl fungerande lönebildning är också av avgörande betydelse. Med löneökningar inom de samhällsekonomiska ramarna blir det möjligt med lägre arbetslöshet, högre sysselsättning och högre produktion. Regeringen framhåller

ler att sysselsättningsmålet förutsätter måttliga nominella löneökningar. Vikten av en väl fungerande lönebildning betonas också av KI i den förutnämnda rapporten om lönebildningen. En något långsammare löneökningstakt än vad som är den mest troliga skulle bidra till en snabbare återhämtning av konjunkturen och sysselsättningen enligt KI. Om regering och riksdag genomför strukturella reformer som ökar arbetsutbudet kan arbetsmarknadens parter och medlare genom återhållsamma löneökningar bidra till att sysselsättningen anpassas snabbare mot det högre utbudet. Enligt KI skulle arbetslösheten kunna sänkas varaktigt om parterna och medlare tar ännu större hänsyn till de samhällsekonomiska fördelarna med hög sysselsättning och låg arbetslöshet. Arbetsmarknadsutskottet instämmer i detta men vill samtidigt betona att lönebildningen i första hand är ett ansvar för parterna.

Sammanfattningsvis kan utskottet konstatera att tecken tyder på att vändningen i ekonomin dröjer, att arbetslösheten nästa år ligger kvar på ungefär samma nivå som i år och att den reguljära sysselsättningsgraden sjunker något. Samtidigt antas antalet personer i arbetsmarknadspolitiska program ligga på oförändrad nivå jämfört med i år. Som framgått deltar betydligt färre personer i arbetsmarknadspolitiska program i år jämfört med 2002, vilket spår på den öppna arbetslösheten. Detta förhållande inger viss oro, vilket gör det angeläget att regeringen löpande följer utvecklingen och vid behov vidtar åtgärder. Det är givetvis av stor betydelse att vid en vändande konjunktur snabbt kunna fylla vakanserna, men detta får inte leda till att arbetslösa personer i avvaktan på vändningen lämnas utanför den aktiva arbetsmarknadspolitiken under alltför långa tider. De arbetslösa måste vara rustade att ta de nya arbeten som erbjuds. Utrymmet för utbildningsinsatser m.m. får med andra ord inte vara alltför begränsat. I sammanhanget bör man också peka på att tillgången till utbildad arbetskraft är av mycket stor betydelse för att lönerna inte skall pressas upp. Även i detta avseende måste regeringen vara uppmärksam på utvecklingen.

De prognoser som regeringens förslag grundas på ligger nära de motsvarande bedömningarna av KI och AMS. Underlaget för beräkningen av ramen för utgiftsområde 13 bör därför godtas. Utskottet vill dock samtidigt med kraft understryka att det måste finnas en beredskap för att på olika sätt möta en sämre utveckling på arbetsmarknaden.

Utskottets synpunkter på oppositionens förslag till ramar m.m.

Regeringens förslag på utgiftsområdena 13 och 14 för 2004 jämfört med oppositionens förslag framgår av nedanstående tabeller.

Utgiftsområde 13 Arbetsmarknad

Miljoner kronor

Regeringen		m	fp	kd	c
2004	61 989	- 3 298	-10 000	-9 195	-13 325
2005	58 257	- 6 953	-10 500	-10 130	-13 125
2006	56 773	- 9 175	-10 700	-10 870	-13 525

Utgiftsområde 14 Arbetsliv

Miljoner kronor

Regeringen		m	fp	kd	c
2004	1 135	-78	-208	-230	-230
2005	1 161	-256	-219	-260	-240
2006	1 178	-358	-245	-518	-250

Som framgår av tabellerna föreslår oppositionen mindre utgiftsramar än regeringen på båda utgiftsområdena. En jämförelse med partiernas förslag på andra utgiftsområden visar att det framför allt är inom arbetsmarknadspolitiken som oppositionen tänker sig kraftiga neddragningar. Genom dessa besparingar uppkommer i varierande grad utrymme för de satsningar som förordas på andra områden.

Utgiftsområde 13 Arbetsmarknad

På utgiftsområde 13 föreslås besparingar framför allt på anslagen 22:1–22:3 som avser Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader, ersättningen till arbetslösa och programdeltagare och kostnaden för köp av arbetsmarknadsutbildning. Detta framgår av nedanstående tabell.

Utgiftsområde 13

Tusental kronor

Anslag	Regeringen	m	fp	kd	c (A363) Anger anslags- nivå
22:1 AMV förv. kostnader	4 742 879	-256 115	-1 400 000	-410 000	-700 000
22:2 Bidrag till arb.löshetsersättn. o. aktivitetsstöd	39 253 000	-2 257 048	-9 100 000	-8 665 000	-9 165 000
22:3 Köp av arb.markn. utb. o. övr. kostn.	3 986 573	-846 748		-900 000	-3 500 000

Folkpartiet och Kristdemokraterna föreslår utgiftsminskningar i storleksordningen 10 miljarder kronor och Centerpartiet drygt 13 miljarder kronor på dessa anslag redan under kommande budgetår. Moderaterna, som för 2004 gör mer begränsade besparingar, föreslår för budgetåret 2005 anslagsminskningar med runt 7 miljarder kronor och för 2006 med drygt 9 miljarder kronor.

Liksom föregående år tänker sig dessa partier att åstadkomma besparingarna på främst tre sätt, nämligen genom en förändrad finansiering av arbetslöshetsförsäkringen, en minskad omfattning av de arbetsmarknadspolitiska programmen och genom en omstöpning av AMS.

En svårighet vid bedömningen av oppositionens alternativ är avsaknaden av en redovisning av de makroekonomiska förutsättningar som förslagen utgår från. Nivån på arbetslösheten är i hög grad styrande för kostnaderna. Med nuvarande regelverk gör fluktuationer i den öppna arbetslösheten på en procentenhet utslag på statsbudgetens utgiftssida med i storleksordningen 5 miljarder kronor till vilket kommer kostnader för arbetsmarknadsprogram och aktivitetsstöd för programdeltagare. Vid sidan av det minskar skatteintäkterna genom de arbetsmarknadsinsatser som finansieras genom kreditering på arbetsgivarens skattekonto. Framför allt anslagen 22:2 och 22:3 avser utgifter som är konjunkturkänsliga. Rimligen måste oppositionen utgå från antingen en lägre arbetslöshetsnivå eller minskade kostnader för arbetslösheten eller en kombination av bådaddera. Något exakt besked på denna punkt går inte att utläsa av motionerna.

I korthet fungerar det nuvarande finansieringssystemet, som regleras i lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor, på följande sätt.

Arbetslöshetskassorna bidrar till finansieringen genom den s.k. finansieringsavgiften, som är relaterad till antalet medlemmar och den genomsnittligt utbetalade dagpenningen i arbetslöshetskassan i fråga. Kassan skall för varje medlem till staten betala motsvarande 131 % av den under det löpande verk-

samhetsåret genomsnittligt utbetalade dagpenningen enligt den s.k. inkomstbortfallsförsäkringen. Därutöver betalas för varje medlem en s.k. utjämningsavgift för finansiering av ett utjämningsbidrag som är gemensamt för kassorna. Avgiften motsvarar 3 % av den gällande högsta dagpenningen. Arbetslöshetskassorna skall ta ut medlemsavgifter som tillsammans med andra inkomster får antas täcka förvaltningskostnader, dessa avgifter och övriga utgifter. – I den mån intäkterna från dessa avgifter inte är tillräckliga finansieras utbetalningarna med allmänna medel. Arbetsmarknadsavgiften enligt socialavgiftslagen (2000:980) uppgår från den 1 januari 2003 till 3,70 % från att tidigare ha varit 5,84 %. Enligt lagen (2000:981) om fördelning av socialavgifter skall arbetsmarknadsavgiften bl.a. finansiera arbetslöshetsersättningen. Även aktivitetsstödet till personer som uppfyller förutsättningarna för inkomstrelaterad ersättning finansieras med denna avgift.

De försäkrades insatser är alltså inte relaterade till arbetslöshetsnivån i kassan eller till arbetslösheten i stort utan till den dagpenning som kassans arbetslösa medlemmar har, vilken i sin tur är kopplad till löneläget bland kassans medlemmar. På detta sätt innebär finansieringssystemet att lönehöjningar kan gå ut över hela medlemskollektivet.

Partierna skissar på något olika modeller för hur en ökad egenfinansiering skulle åstadkommas. Moderaterna vill se en egenfinansiering som relateras till månadslönen, medan Kristdemokraterna och Centerpartiet förordar en egenfinansiering som relateras till utbetalningarna. Folkpartiet talar i sin motion om en helt annan modell för finansieringen med en högre egenavgift som blir avdragsgill och motsvaras av en skattelättnad för den enskilde.

Moderaternas förslag går längre i detaljeringsgrad än de övrigas och innebär att dagens avgift ersätts med en försäkringspremie som relateras till månadslönen. Premien skall tas ut med 2 % på sådana arbetsinkomster som är ersättningsberättigade. Premien skall vara avdragsgill vid inkomstbeskattningen. Förslaget har likheter med det finansieringssystem som infördes av fyrtipartiregeringen år 1994 men som upphävdes sedan Socialdemokraterna återtagit regeringsmakten på hösten det året.

Genom åren har riksdagen tagit ställning till olika förslag från oppositionen om en ökad egenfinansiering i arbetslöshetsförsäkringen som väntas leda till kraftigt reducerade utgifter för försäkringen. Mer eller mindre preciserade modeller har föreslagits. Arbetsmarknadsutskottet har bl.a. i yttranden till finansutskottet framhållit att det varit svårt att få någon klarare bild av hur partierna mera i detalj tänkt sig finansieringen. Frågor som inställer sig är bl.a. vad den enskildes insats mera exakt skall relateras till och vilka som skall stå för finansieringen, hela löntagarkollektivet eller bara de som är medlemmar i en kassa eller möjligen de som kan sägas ha förankring på arbetsmarknaden och i så fall hur detta kriterium skall bestämmas. Moderaternas förslag är i det hänseendet tydligare än de övriga partiernas. Det anknyter till en finansieringsmodell som faktiskt gällde under en kort period. Egeninsatsen tas i det förslaget ut i förhållande till den enskildes ersättningsgilla inkomst av arbete.

Arbetsmarknadsutskottet vill här nedan kortfattat beskriva vad finansieringssystemet innebär för närvarande och vad en ökad finansieringsgrad till en tredjedel av utbetalningarna skulle innebära. Sifferuppgifterna är i huvudsak hämtade ur AMS verksamhetsberättelse 2002 för arbetslöshetsförsäkringen.

År 2002 uppgick den genomsnittliga dagpenningen i de 38 arbetslöshetskassorna till 569 kr. 131 % av detta är 745 kr. Den fakturerade finansieringsavgiften uppgick till 2,84 miljarder kronor. Den totalt utbetalade ersättningen uppgick till 22,7 miljarder kronor. Finansieringsavgiften täckte alltså ca 12,5 % av det utbetalda beloppet. I budgetpropositionen för 2002 beräknades arbetsmarknadsavgiften inbringa drygt 50 miljarder kronor; efter sänkningen till 3,70 % beräknas motsvarande intäkter för 2003 uppgå till 33,4 miljarder kronor.

Förhållandena varierar starkt mellan olika kassor. Det gäller inte bara den genomsnittliga dagpenningen utan också t.ex. andelen ersättningstagare, ersättningsdagar per ersättningstagare respektive per medlem och den totala utbetalningen i förhållande till antalet medlemmar. I Farmacitjänstemännens a-kassa var 3 % av medlemmarna ersättningstagare 2002 och den genomsnittliga utbetalningen per medlem var knappt 1 000 kr att jämföra med Musikerernas m.fl. a-kassa där nästan varannan medlem var ersättningstagare och ersättningen per medlem uppgick till nästan 30 000 kr. Den förstnämnda kassan var inte långt från att vara självfinansierad medan medlemsinsatserna i musikererkassan till mycket liten del täckte utbetalningarna. I Sveriges fiskares a-kassa uppbar 80 % av medlemmarna ersättning, och den totala ersättningen per medlem motsvarade knappt 22 000 kr. Allra högst andel ersättningstagare finns i ALFA-kassan. I de till medlemsantalet största kassorna, Akademikerernas, Kommunalarbetarnas, Metallindustriarbetarnas och SIF:s, var andelen ersättningstagare 6, 18, 15 respektive 10 %.

Om en tredjedel av den totalt utbetalda ersättningen 2002 fördelades på de ca 3,8 miljoner a-kassemedlemmarna skulle varje medlem bidra med strax under 2 000 kr/år. Detta skulle då inte täcka några administrationskostnader. Medlemmarna betalar i dag via sin medlemsavgift också för kassornas förvaltningskostnader m.m. Medlemsavgiften är därför högre än vad som motsvarar finansieringsavgiften och uppgick under 2002 i snitt till 1 045 kr för kollektivt anslutna medlemmar. För direktanslutna medlemmar tar de flesta kassorna ut en högre avgift. Hur stor kostnadsökningen skulle bli för varje enskild medlem är alltså beroende av om administrationskostnaderna i en allmän försäkring skulle tas ut direkt via de försäkrade eller på annat sätt. Den faktiska kostnaden för den enskilde skulle givetvis också påverkas av om avgiften var avdragsgill eller ej.

Detta exempel avser förhållandena 2002. En på samma sätt beräknad egenfinansiering skulle kunna innebära en betydligt högre kostnad för den enskilde vid ett sämre arbetsmarknadsläge. Som exempel kan tas 1995, då utgifterna för arbetslöshetsersättningen var som högst. Det året utbetalades när-

mare 39 miljarder kronor, vilket skulle ha inneburit en betydligt större medlemsinsats.

Arbetsmarknadsutskottet är lika kritiskt som tidigare mot en ökad egenfinansiering av denna storlek. Skälen är flera och har i förra årets yttrande till finansutskottet över ramarna angetts på följande sätt.

Det är fråga om en kraftigt höjd insats för den enskilde, som kan bli särskilt betungande i ett svagt arbetsmarknadsläge med hög arbetslöshet. Förslagen har dessutom den bristen att den enskilde och hans eller hennes fackliga organisation inte på samma sätt som i nuvarande system får anledning att ta ansvar för löneutvecklingen inom den egna kassans område. Ett system som bygger på avgifter som anknyter till en i förväg okänd kostnad framstår dessutom som administrativt krångligt.

Man måste också betänka att så kraftigt ökade insatser som det skulle vara fråga om säkerligen skulle påverka människors vilja att vara försäkrade, allra helst sådana grupper som löper liten risk att bli arbetslösa. Om försäkringen samtidigt skulle vara obligatorisk skulle den höjda egeninsatsen säkerligen av många i praktiken uppfattas som en ren skattehöjning.

Oavsett invändningarna i sak ser arbetsmarknadsutskottet det som helt realistiskt att förslagen skulle kunna genomföras så snabbt att de får genomslag på budgeten redan under nästa år. Det är fråga om genomgripande systemförändringar som skulle kräva lagändringar och administrativa anpassningar. Enligt utskottets mening får de i fp-, kd- och c-motionerna skisserade finansieringssystemen mer ses som tankemodeller än som faktiska besparingar under de närmaste budgetåren. Även förslaget i Moderaternas motion bör avvisas eftersom även det leder till oacceptabelt höga avgifter. Det har dessutom en fördelningspolitiskt tveksam konstruktion med tanke på att avgiften skulle vara avdragsgill.

Utgiftsområde 14 Arbetsliv

Även på utgiftsområde 14 föreslås relativt stora besparingar framför allt på myndighetsanslagen, vilket framgår av nedanstående tabell. Folkpartiet och Kristdemokraterna vill kraftigt minska anslagen för Arbetsmiljöverket. Även Arbetslivsinstitutet föreslås få minskade anslag. Centerpartiet vill mer än halvera anslaget. Moderaterna, Folkpartiet och Kristdemokraterna vill också kraftigt skära ned anslaget 23:3 Särskilda utbildningsinsatser. Medel från anslaget används främst till arbetsmiljöutbildningar för fackliga förtroendemän och viss EU-bevakning. Övriga förändringar i förhållande till propositionen har huvudsakligen samband med förslaget att lägga ihop ombudsmännen till en enda myndighet (m) och förslaget om nedläggning av Arbetsdomstolen (m och fp).

Mkr

Anslag	Regering- en	m	fp	kd	c (A364) Anger anslags- nivå
23:1 Arbets- miljöverket	639 919	-28 156	-100 000	-150 000	
23:2 Arbets- livsinstitutet	309 420	-15 162	-75 000	-50 000 -3 000 (Nej till engångs- ers FHV)	- 230 000
23:3 Ssk ut- bildningsinsat- ser	46 000	-23 000	-10 000	-23 000	
23:4 AD	23 940	-23 940	-23 000		
23:7 HomO	8 098	-8 098		-1 000 (oför- ändr.)	
23:8 Medlings- institutet	49 103	-24 552		-3 000	
23:10 Om- budsman mot diskriminering (m)	0	+66 200			
24:1 JämO	22 145	-22 145			

De myndigheter som skulle tvingas till kraftiga nedskärningar till följd av oppositionens förslag har båda mycket viktiga uppgifter på arbetsmiljöområdet. Verksamheterna skall på olika sätt bidra till att uppnå ett arbetsliv där människor inte slås ut eller drabbas av skador eller ohälsa till följd av arbetet. Arbetsmarknadsutskottet anser att det vore en helt felaktig politik att kraftigt begränsa myndigheternas möjligheter att verka för detta. Detsamma gäller de särskilda utbildningsinsatserna riktade till de fackliga förtroendemännen.

Förutom att det alltså finns anledning att vara starkt kritisk i sak mot oppositionens förslag framstår det som orealistiskt att så kraftiga besparingar skulle kunna genomföras redan nästa budgetår.

När det sedan gäller frågan om myndigheterna på antidiskrimineringsområdet kan utskottet hänvisa till den parlamentariska kommitté som har i uppdrag (dir. 2202:11, 2003:69) att bl.a. överväga en sammanhållen diskrimineringslagstiftning som omfattar alla eller flertalet diskrimineringsgrunder.

Uppdraget är också att överväga en samordning eller sammanslagning av några eller samtliga ombudsmän. Kommittén skall redovisa sitt uppdrag senast den 1 juli 2005. Utskottet anser att kommitténs arbete inte skall föregripas.

Arbetsmarknadsutskottet avvisar slutligen förslagen (m och fp) att ta bort anslaget för Arbetsdomstolen.

Sammanfattningsvis anser utskottet att regeringens förslag till ram för utgiftsområde 14 Arbetsliv skall godtas.

Stockholm den 23 oktober 2003

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Anders Karlsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Anders Karlsson (s), Margareta Andersson (c), Laila Bjurling (s), Anders G Högmark (m), Sonja Fransson (s), Stefan Attefall (kd), Camilla Sköld Jansson (v), Cinnika Beiming (s), Patrik Norinder (m), Lars Lilja (s), Tina Acketoft (fp), Berit Högman (s), Henrik Westman (m), Britta Lejon (s), Ulf Holm (mp), Luciano Astudillo (s) och Mauricio Rojas (fp).

Avvikande meningar

1. Utvecklingen på arbetsmarknaden m.m. (m+fp+kd+c)

av Margareta Andersson (c), Anders G Högmark (m), Stefan Attefall (kd), Patrik Norinder (m), Tina Acketoft (fp), Henrik Westman (m) och Mauricio Rojas (fp) som anför följande.

Utvecklingen i Sverige har inneburit att alltfärre försörjer alltfler. Detta förhållande är i grunden ett hot mot landets ekonomi och därmed också ett hot mot vår välfärd.

Denna utveckling, som den socialdemokratiska regeringen med sina stödpartier Vänstern och Miljöpartiet bär det politiska ansvaret för, måste effektivt brytas.

För detta krävs en ny politik.

Farhågorna om den ekonomiska utvecklingen som våra partier uttalade förra hösten har besannats. Den konjunkturvändning som den socialdemokratiska regeringen och dess stödpartier då trodde på har inte realiserats. Sysselsättningen sjunker och både den öppna och den totala arbetslösheten stiger. Regeringens sysselsättningsmål om 80 % av befolkningen i åldrarna 20–64 år i reguljärt arbete kommer inte att nås.

Nedgången visar sig också i att antalet arbetade timmar sjunkit sedan 2001. KI räknar med att antalet arbetade timmar per invånare kommer att sjunka ytterligare till en lägre nivå än under 1990-talskrisen. Detta ser vi som mycket oroande.

Förra hösten pekade vi på den höga arbetslösheten bland ungdomar. Redan då var obalansen bland ungdomarna så högt att det motsvarade i storleksordningen en halv årskull. Sedan dess har 12 000 fler ungdomar blivit öppet arbetslösa, vilket är en ökning på 33 % på ett år. Detta är en oroväckande utveckling. Ungdomarnas inträde på arbetsmarknaden sker dessutom allt senare. Detta är i och för sig inget problem om förklaringen är studier som stärker möjligheterna på arbetsmarknaden och inte pågår alltför länge, men tecken tyder på att det även finns andra orsaker.

Även varslen ökar. I september varslades 8 200 personer, vilket är en mycket hög siffra. Vi kan nu dessutom utgå från att uppemot en tredjedel av de varslade blir arbetslösa. Till detta kommer att allt färre lediga platser anmäls.

Det bekymmersamma läget på arbetsmarknaden förstärks av de stora regionala olikheterna.

Den totala obalansen (dvs. öppet arbetslösa och deltagare i arbetsmarknadspolitiska program) var enligt AMS i september 2003 i Norrbottens län 11,9 % medan den låg som lägst i Stockholms län på 4,5 %. Förutom ungdomar har äldre, invandrare, personer med utländsk bakgrund och funktionshindrade fortfarande en oacceptabelt låg sysselsättningsgrad och alltför höga arbetslöshetstal.

Bilden förvärras ytterligare av det faktum att en stor del av den sysselsättningsuppgång som skedde mellan 1997 och 2001 var ersättningsjobb för de sjukskrivna och förtidspensionerade. Nu har ökningen av de korta sjukskrivningarna hejdats, men långtidssjukskrivningarna och förtidspensioneringarna fortsätter att öka.

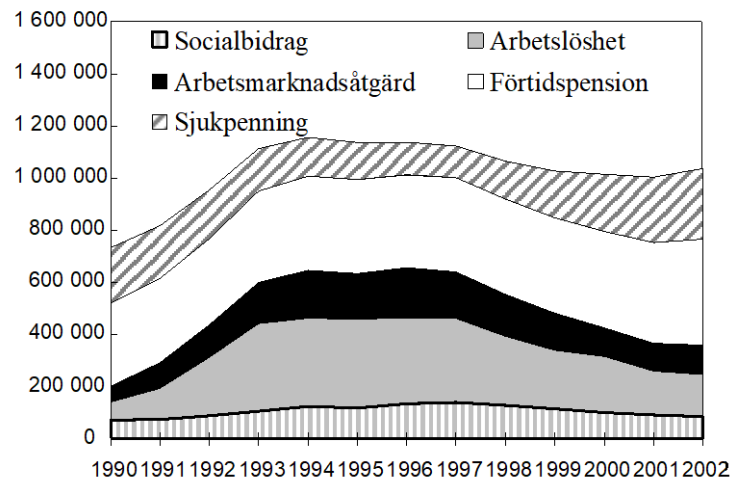
Sjukskrivningarna och förtidspensioneringarna innebär att människor flyttas från en kolumn i statistiken till en annan, utan att det grundläggande problemet blir löst. Människor kommer allt längre bort från arbetsmarknaden.

Vi anser att ett nytt övergripande mål för sysselsättningen bör formuleras. Vi behöver ett politiskt mål för arbetsmarknadspolitiken som visar verkligheten som den är. Man skall inte kunna flytta människor mellan olika statistikcolumner för att uppfylla politiska mål och vallöften. Redan tidigare har vi hänvisat till utredaren Jan Rydh som för en diskussion om detta (SOU 2002:5). Han påvisar hur missvisande nuvarande mål är och problemen med den nuvarande produktionen av statistik som inte på ett lättillgängligt sätt mäter andelen människor i arbete. Rydh konstaterar att olika statistikproducenter har olika syften med sin statistikproduktion varför t. ex. definitioner och åldersindelningar skiljer sig åt. Vi står fast vid vår uppfattning att regeringen snarast bör uppdraga åt statistikansvariga departement och myndigheter att fastställa gemensamma definitioner och datakällor samt former för en löpande, enhetlig uppföljning och prognostisering av utvecklingen av befolkning, studerande, förtidspensionärer, arbetskraft, sysselsatta, sjukfrånvarande och människor i arbete. Redovisningen bör innehålla komponenter i enlighet med de förslag som lagts fram.

En vanlig dag är det ca 830 000 personer som är sjukskrivna eller som får aktivitets- eller sjukersättning enligt regeringens beräkning i finansplanen. Tillsammans med arbetslöshet m.m. innebär det att mer än en miljon personer är frånvarande, vilket motsvarar en produktionsförlust i miljardklassen varje arbetsdag. Den rent budgetmässiga nettokostnaden för stat och kommun av sjukpenningen, sjukersättningen, a-kassan och arbetsmarknadsutbildningen, sedan hänsyn tagits till att ersättningarna är skattepliktiga, var drygt 100 miljarder kronor 2003. Det blir cirka en halv miljard kronor per arbetsdag. Varje svensk som arbetar, betalar varje arbetsdag 130 kr via skattsedeln till dem som är i arbetsför ålder, men ändå inte arbetar.

Det totala antalet s.k. helårsekvivalenter av personer mellan 20 och 64 år som försörjs genom sociala ersättningar och bidrag uppdelat på sjukpenning, förtidspension, arbetslöshet, arbetsmarknadsprogram och socialbidrag ökade med 3 % mellan 2001 och 2002. Detta förklaras huvudsakligen av att antalet helårsekvivalenter med sjukpenning och förtidspension ökade, men även av en ökning av antalet i arbetsmarknadsprogram. Helårsekvivalenter anger det antal personer mellan 20 och 64 år som kan försörjas under ett år på heltid med bidraget i fråga.

Nedanstående bild ur propositionens bilaga om avstämning av socialbidragsmålet visar denna utveckling. Den illustrerar också sambandet mellan sjukfrånvaro och arbetslöshet över tiden. När arbetslösheten är högre är sjukfrånvaron lägre och vice versa.

Anm. I arbetsmarknadspolitiska åtgärder ingår generationsväxlingsersättning.

Källa: SCB

Till denna bild skall läggas personer som inte arbetar i den utsträckning som de önskar och de s.k. latent arbetssökande som inte finner det lönt att söka arbete. Därtill skall läggas personer som uppbär sjuklön av arbetsgivarna. Vi uppskattar att det rör sig om runt 50 000 personer på helårsbasis. Uppskattningsvis är det sammanlagt uppemot 1,4 miljoner svenskar i arbetsför ålder som inte arbetar eller arbetar mindre än de önskar. Det innebär att var fjärde vuxen människa i arbetsför ålder inte arbetar.

Den stora arbetskraftsreserv som faktiskt finns måste mobiliseras och tas tillvara, både för den enskildes och samhällets skull. Om sysselsättningen skall öka radikalt krävs ett dynamiskt företagarklimat där gamla och nya företag har möjlighet att anställa. Det är på det sättet som en hög tillväxt skapas. Förslag som verkligen kan bidra till en god ekonomisk tillväxt lyser dock liksom tidigare med sin frånvaro i budgetpropositionen. Regeringens politik är inte tillräckligt inriktad på att sätta människor i arbete.

För ett år sedan kunde vi se hur regeringen tog alltför lätt på de varningstecken som arbetsmarknaden uppvisade då. Den överoptimistiska prognos som budgeten byggde på tvingar nu fram ytterligare nära 4 miljarder kronor för att täcka årets kostnader för arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd. Läget är fortfarande osäkert, vilket borde mana till försiktighet. En snabbt vikande ekonomi förvärrar en sedan tidigare dåligt fungerande arbetsmarknad. Regeringen blundar för detta och vidtar inte de nödvändiga strukturella reformer och strategiska skattesänkningar som är nödvändiga för att ge den svenska ekonomin utvecklingskraft.

Vi är övertygade om att en helt annan politik måste till för att komma till rätta med de strukturella problemen på arbetsmarknaden. Den ekonomiska politiken måste långsiktigt stärka incitamenten till företagande, arbete och utbildning. Skattesänkningar behövs på arbete, företagande och hushållstjänster. Företagarnas villkor måste förbättras, en allmän avreglering måste genomföras, offentliga monopol slopas och socialförsäkringarna reformeras.

Sammantaget är vi mycket oroade för utvecklingen på den svenska arbetsmarknaden.

2. Ramar för utgiftsområdena 13 Arbetsmarknad och

14 Arbetsliv (m)

av Anders G Högmark (m), Patrik Norinder (m) och Henrik Westman (m) som anför följande.

Utgiftsområde 13

Vi moderater föreslår att ramen för utgiftsområde 13 bestäms till 58 691 miljoner kronor 2004, 51 324 miljoner kronor 2004 och 47 598 miljoner kronor 2006.

Vi föreslår att en allmän och obligatorisk arbetslöshetsförsäkring införs. Den bör vara en omställningsförsäkring och administreras av staten. Dagens fasta avgifter ersätts med en försäkringspremie vars storlek relateras till månadslönen. Det skall finnas ett tydligt försäkringsmässigt samband. Premien skall vara 2 % av ersättningsberättigad inkomst och vara avdragsgill vid inkomstbeskattningen. Vi anser att ersättningsnivån bör sänkas till 75 %. Ersättningen begränsas till 300 dagar. Det viktigaste skälet för åtstramningen är att den är nödvändig för att bevara en god social trygghet. Men det är också viktigt med en åtstramning för att förbättra arbetsmarknadens funktionssätt. Vi föreslår också en lång rad andra åtgärder för att öka flexibiliteten på arbetsmarknaden, t.ex. en minskad reglering av arbetsrätten. Förslaget om egenfinansiering av en ny arbetslöshetsförsäkring förutsätter att de skattesänkningar som vi moderater föreslår i motion Fi239 genomförs.

Vi vill införa en individuell och effektiv arbetsförmedling. Förmedling av arbeten kan skötas lika bra av andra aktörer än staten. Specialistförmedlingar kan växa fram och bemanningsföretag kan vidga sina verksamhetsfält. Arbetsförmedlingen skall vara kostnadsfri för den som är arbetslös.

Vi anser att flera av de traditionella arbetsmarknadspolitiska åtgärderna, såsom aktivitetsgarantin, inte står i rimlig proportion till insatserna. Dessa åtgärder bör inriktas mot mer individuella insatser. Hänsyn måste tas till den enskildes bakgrund, behov och motivation. Utbildning och förmedling bör vara de dominerande insatserna.

AMS nuvarande organisation har tydliga brister, och vi vill därför inrätta en ny myndighet som ersätter AMS. Den skall ansvara för att förmedlingstjänster erbjuds över hela landet, sköta administrationen av arbetsmarknadspolitiska stöd och bedriva den nödvändiga myndighetsutövningen.

Vi har inte tillgodosått oss några effekter av en nedgång av den strukturella arbetslösheten som våra samlade förslag syftar till.

Sammantaget föreslår vi att utgiftsområdet minskas i förhållande till regeringens förslag med 3,3 miljarder kronor 2004, 6,9 miljarder kronor 2005 och 9,2 miljarder kronor 2006.

Utgiftsområde 14

Vi föreslår att ramen för utgiftsområde 14 bestäms till 1 057 miljoner kronor 2004, 905 miljoner kronor 2005 och 820 miljoner kronor 2006.

Vi föreslår en delvis annan myndighetsstruktur än regeringen på utgiftsområdet. Jämställdhetsombudsmannen (JämO), Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning (HomO), Ombudsmannen mot etnisk diskriminering (DO) och Handikappombudsmannen (HO) bör läggas samman till en ny ombudsmannamyndighet, Ombudsmannen mot diskriminering. Genom en sammanslagning underlättas en kraftfull och samlad politik mot all form av diskriminering i samhället. Vi förordar också en enhetlig lagstiftning och en samordning av rättsväsendets insatser inom diskrimineringsområdet. Medlingsinstitutets uppdrag begränsas och anslagna medel reduceras. I övrigt bör arbetsmarknadsmyndigheternas förvaltningskostnader successivt reduceras och strukturen med Arbetsmiljöverket och Arbetslivsinstitutet som separata myndigheter ses över. Eftersom vi anser att AD:s uppgifter bör övertas av de allmänna domstolarna för vi bort medlen på anslaget 23:4.

Våra förslag innebär att ramen för utgiftsområdet kan minskas i förhållande till regeringens förslag med 79 miljoner kronor 2004, 256 miljoner kronor 2005 och 358 miljoner kronor 2006.

3. Ramar för utgiftsområdena 13 Arbetsmarknad och 14 Arbetsliv

av Tina Acketoft (fp) och Mauricio Rojas (fp) som anför följande.

Den ekonomiska politik vi i Folkpartiet föreslår i vår ekonomisk-politiska motion Fi240 ger både starkare samhällsekonomi och starkare statsfinanser. Med den ekonomiska politiken tillsammans med de förslag till reformer på bl.a. arbetsmarknadens område som vi föreslår räknar vi med en högre sysselsättning än den som kan åstadkommas med regeringens politik. Vi föreslår att ramen för *utgiftsområde 13* anpassas nedåt i förhållande till regeringens förslag med 10 000 miljoner kronor 2004, 10 500 miljoner kronor 2005 och 10 700 miljoner kronor 2006.

Den hårda belastningen på sjukförsäkringen, förändringen av befolkningens ålderssammansättning, den bestående alltför stora arbetslösheten och flera andra faktorer är ett allvarligt hot mot den sociala välfärden som gör det nödvändigt med reformer. Tillsammans med företrädarna för Moderaterna, Kristdemokraterna och Centerpartiet har vi tecknat en bild av arbetsmarknaden

som visar att det dessutom är ekonomiskt nödvändigt med besparingar på utgiftsområdet.

Arbetsmarknadspolitiken måste reformeras. AMS bör läggas ned och ersättas med en liten organisation för rena myndighetsuppgifter. Arbetsförmedling och arbetsmarknadsåtgärder skall i stället kunna utföras av en rad företag och ideella aktörer. Den arbetssökande skall efter en behovsprövning kunna få en egen omställningspeng för att köpa den nödvändiga utbildningen. Alla som vill in på arbetsmarknaden skall omfattas av arbetsmarknadspolitiken och vara statens ansvar. Arbetssökande som inte har rätt till arbetslöshetsersättning skall få en dagpenning på villkor att hon eller han deltar i någon åtgärd.

Vi vill sätta upp ett nytt sysselsättningsmål som innebär att minst 60 % av alla i arbetsför ålder i varje kommun och större bostadsområde skall ha ett arbete. Alla långtidsarbetslösa skall omfattas av en jobb- och utvecklingsgaranti som upphandlas av bl.a. bemannings- och uthyrningsföretag. Vi vill satsa på de arbetshandikappade och avsätter därför mer pengar än regeringen på det området.

Därutöver krävs en modernare arbetsrätt.

Eftersom våra förslag om en omlagd och effektivare arbetsmarknadspolitik leder till bättre sysselsättning och lägre arbetslöshet kan bidraget till akassorna minska. Vi föreslår också en helt annan modell för finansiering av akassan med en högre egenavgift som blir avdragsgill. Den högre egenavgiften skall motsvaras av en skattelättnad för den enskilde.

På *utgiftsområde 14* vill vi minska vissa myndighetsanslag och anslaget till särskilda utbildningsinsatser, de s.k. LO-pengarna. Arbetsdomstolens uppgifter bör överföras till det övriga rättsväsendet, varför vi inte föreslår några medel på det anslaget.

Sammantaget innebär det en 208 miljoner kronor mindre ram för 2004, 219 miljoner kronor mindre ram för 2005 och 245 miljoner mindre ram för 2006.

Vi anser att ramen för utgiftsområde 13 bör bestämmas till 51 989 miljoner kronor 2004, 47 757 miljoner kronor 2005 och 46 073 miljoner kronor 2006. Ramen för utgiftsområde 14 bör bestämmas till 927 miljoner kronor 2004, 942 miljoner kronor 2005 och 933 miljoner kronor 2006.

4. Ramar för utgiftsområdena 13 Arbetsmarknad och

14 Arbetsliv (kd)

av Stefan Attefall (kd) som anför följande.

Utgiftsområde 13

Vi kristdemokrater föreslår att ramen för utgiftsområde 13 bestäms till 52 794 miljoner kronor 2004, 48 127 miljoner kronor 2005 och 45 903 miljoner kronor 2006.

En viktig strukturreform bl.a. för en bättre lönebildning är ökad finansieringsgrad i en allmän och obligatorisk arbetslöshetsförsäkring. Arbetslöshet-

ens kostnader synliggörs genom en högre a-kasseavgift, och den enskilde kompenseras mer än väl genom sänkt inkomstskatt. En självfinansieringsgrad med 33 % inom en allmän och obligatorisk arbetslöshetsförsäkring gör att ramen för detta utgiftsområde kan minska kraftigt.

Det är också nödvändigt att förändra regelverket för arbetslöshetsförsäkringen för att undanröja sådant som hindrar människor från att ta de jobb som ändå finns och erbjuds. I dag förlorar den arbetslöse ekonomiskt i vissa lägen, eller vinner väldigt lite, på att ta ett ledigt jobb jämfört med att uppbära a-kasseersättning i kombination med övriga bidragssystem. Därför anser vi att ersättningen från arbetslöshetsförsäkringen, liksom från sjuk- och föräldraförsäkringen, i princip bör grunda sig på de inkomster man faktiskt haft och betalat avgifter på, inte på den inkomst man har när man är arbetslös. Vi föreslår däremot inga förändringar vad gäller golv och tak i försäkringen.

De samlade förslagen om ökade resurser för fler tjänster inom bl.a. vård, omsorg och skola och de företags- och tillväxtfrämjande åtgärderna tillsammans med sänkt skatt för hushållstjänster beräknas också leda till att trycket på arbetslöshetsersättningen och de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna kan minska något.

Vi kristdemokrater efterlyser en helt ny arbetsmarknadspolitik som sätter individen i centrum och öppnar för mångfald och valfrihet. Med fler aktörer på arbetsmarknadspolitikens område ökar mångfalden och valfriheten för de arbetslösa. Med konkurrens ökar också kvaliteten på åtgärderna.

Vi avvisar regeringens förslag om flyttningsbidrag med hänvisning till att flyttningar i allt väsentligt sker oavsett ekonomisk stimulans. Vi avvisar också särskilda medel till försök med friår. Enligt vår uppfattning kan denna åtgärd genomföras inom befintliga ramar.

Våra förslag innebär att ramen kan minskas med 9 195 miljoner kronor 2004, 10 130 miljoner kronor 2005 och 10 870 miljoner kronor 2006.

Utgiftsområde 14

Vi kristdemokrater föreslår att ramen för utgiftsområde 14 bestäms till 905 miljoner kronor år 2004, 901 miljoner kronor 2005 och 660 miljoner kronor 2006.

Vi föreslår besparingar på Arbetsmiljöverket med tanke på de ökade resurser som verket fått under senare år och den rationaliseringspotential som borde finnas efter sammanslagningen av Arbetarskyddsstyrelsen och de regionala yrkesinspektionerna till en gemensam myndighet, Arbetsmiljöverket.

Vi anser också att Arbetslivsinstitutet bör ses över i grunden. Den väsentliga forskning som institutet bedriver bör kunna administreras och samordnas av Arbetsmiljöverket medan forskningen bedrivs på högskolor och andra institut. Arbetslivsinstitutet kan på tre års sikt avvecklas och en del arbetsuppgifter föras över till Arbetsmiljöverket.

De bidrag till Särskilda utbildningsinsatser som Arbetslivsinstitutet fördelar till arbetsmarknadens parter bör kunna avvecklas, med halvering för år 2004 och avskaffande fr.o.m. 2005. Stödet för utbildning av regionala

skyddsombud sköts och bör även fortsättningsvis skötas av Arbetsmiljöverket.

Ramen för utgiftsområdet minskas med 230 miljoner kronor 2004, 260 miljoner kronor 2005 och med 518 miljoner kronor 2006.

5. Ramar för utgiftsområdena 13 Arbetsmarknad och 14 Arbetsliv (c)

av Margareta Andersson (c) som anför följande.

Centerpartiet anser att ramen för *utgiftsområde 13* bör bestämmas till 48 664 miljoner kronor 2004, 45 132 miljoner kronor 2005 och 43 248 miljoner kronor 2006.

Det är nödvändigt att genomföra en rad reformer som ökar incitamenten och möjligheterna för människor att ta ett arbete, som ökar självbestämmandet och höjer livskvaliteten.

Det behövs grundläggande reformer av arbetsmarknadspolitiken med rätt till grundutbildning, kvalificerade yrkesutbildningsprogram och övergångsarbetsmarknader för arbetslösa. Arbetsmarknaden måste bli mer flexibel för funktionshindrade och äldre så att alla får möjligheter att bidra till välfärden. Administrationen måste bli effektivare. Då kan besparingar göras på AMV. Arbetsmarknadsutbildningar utan bevisad effekt skall inte förekomma.

För personer som riskerar att bli långtidsarbetslösa behövs extra insatser. Arbetsgivarna bildar regionala partnerskap där den arbetslöse kan prova olika arbeten på olika arbetsplatser. Arbetsgivaren kan i sin tur få en nedsättning av arbetsgivaravgiften. En sådan ordning leder till en besparing på 1,5 miljarder kronor. Köp av arbetsmarknadsutbildning kan minska. Centerpartiet säger nej till friårsförsök och minskar anslaget för flyttningsbidrag med 200 miljoner kronor.

Egenfinansieringen i a-kassan måste höjas till en tredjedel av kostnaden. En 78-procentig ersättningsnivå bör kombineras med en s.k. historisk beräkning av inkomsten. De senaste 24 månadernas inkomst skall vara grund för beräkning av ersättning. Detta ger ett anslagssparande på 2,2 miljarder kronor. Incitamenten för arbete måste stärkas samtidigt som en samordnad arbetslivsförsäkring förbereds. Sammanslagning av centrala myndigheter på området kan ge betydande synergieffekter.

Sverige kommer snart att ha stort brist på arbetskraft. Centerpartiet vill också ha nya möjligheter för ökad arbetskraftsinvandring för såväl löneanställning som för företagare.

Vi vill satsa på högt lönebidrag.

Våra besparingar på utgiftsområde 13 uppgår till totalt 13,3 miljarder kronor för 2004, 13,1 miljarder kronor för 2005 och 13,5 miljarder kronor för 2006.

På *utgiftsområde 14 Arbetsliv* föreslår Centerpartiet att ramen uppgår till 905 miljoner kronor 2004, 921 miljoner kronor 2005 och 928 miljoner kronor 2006.

Centerpartiet vill satsa på en mer decentraliserad forskningsstruktur. En del av det forskningsarbete som utförs på Arbetslivsinstitutet bör i stället kunna utföras på landets universitet och högskolor. En överföring av resurser på 230 miljoner kronor kan göras till utgiftsområde 16.

Ramen för utgiftsområde 14 bör minska i förhållande till regeringens förslag med 230 miljoner kronor 2004, 240 miljoner kronor 2005 och 250 miljoner kronor 2006.